

ren hoofde, als leeraar aan een inrichting, of wijl hij een kleine gemeente dient, of anderszins.

Wij willen het nooddrift-motief volkomen tot zijn recht doen komen. Daarom poneerden we als onze derde stelling, dat uitkeering van het pensioen alleen geschieden zal naarmate de betrokken personen het behoeven voor hun levensonderhoud.

Om des te krachtiger te kunnen volhouden, dat de kerken geroepen zijn eerlijk in de nooddrift der betrokkenen te voorzien, willen we elke gedachte aan een verdiend, of half verdiend, of in een groote en drukke praktijk verdiend, of hoe dan ook, maar verdiend pensioen laten varen, en uitsluitend met de nooddrift rekening houdend, van geen pensioen spreken, indien geen nooddrift aanwezig is.

De praktijk gedooft niet om aan een dienstdoend predikant geen tractement uit te keeren, omdat hij het niet behoort voor zijn levensonderhoud. De kerken willen niet gaarne een dienaar des Woords, die gratis arbeidt. Dat komt hun eere te na.

Maar zooals zij geen bezwaar hebben — of ook behoeven te hebben — wanneer zij voor een gering tractement gediend worden, omdat de behoefte niet groot is, zoo behoeven zij het geenszins bezwaarlijk te achten, indien een hunner emeriti tijdens zijn emeritaat van zijn eigen middelen leeft.

Vraagt men tenslotte naar de baten, die onze tweede en derde stelling voor de kerkelijke kassen beloven, zoo moeten we ook hier het nauwkeurig antwoord schuldig blijven. Toen Dr Dijk in Leeuwarden zijn voorstel deed, waren de insiders niet in staat om op maar eenigszins bij benadering een raming te maken van de financiële gevolgen. (Rapportenboek 1923, 83.)

De statistische gegevens zijn weinige in getal. We geven dan ook het volgende met grooten nadruk voor beter! Te meer, omdat wat er aan statistiek is, gebaseerd is op de uitvoering der bestaande regelingen. Men zou eerst eens moeten onderzoeken, hoe het met de eigen inkomsten der emeriti enz. staat. En bovendien, omdat nog zou moeten worden vastgesteld, hoe groot het pensioen van allen, die het blijken te behoeven, moet zijn.

Er is een gemiddelde van de predikantpensioenen. Om financiële baat uit onze thesis te erlangen moet het gelijke pensioen voor allen onder dit gemiddelde liggen, en om aan de eerlijke verzorging toe te komen, zal het wel iets boven het minimum moeten uitgaan. Stel, dat men voor de predikanten 200 en voor de weduwen 100 beneden het gemiddelde gaat, dan brengt dit misschien een 20 millie verlichting, mogelijk meer; het gebrek aan gegevens is fraaikend. Allicht gaf de uitvoering van de derde stelling een gelijk bedrag aan voordeel.

Doch het is ons niet in de allereerste plaats om deze oogenblikkelijke voordeelen te doen, al is het ons precies gegaan als de achtereenvolgende synoden en hun deputaten; in hun voorstellen en besluiten is waar te nemen tengevolge van den financiëleen nood een tendenz in de richting van wat wij beschouwen als de letterlijke uitvoering van art. 13. In een periode van financiëleen nood gevoelt men te pijnlijker allerlei, dat men als niet strikt rechtvaardig heeft leeren zien. Het is niet zoo moeilijk om zonder verbittering de circulaire van '32 te lezen, wanneer men er van overtuigd is, dat nu het behoeftemotief als het eenige zal gelden. Maar om verzoeken om korting enz. te ontvangen op grond van dit motief, terwijl anderzijds het loondienstelement bleef bestaan, dat is wel moeilijk. Er blijft den kerken

niet veel anders over dan het afwandelen van den weg der circulaire, bovengenoemd. Het einde van dien weg zal voor de kerken niet bitter zijn. En voor de nooddriftige emeriti en weduwen evenmin.

W.

R. S.

De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus. (XXIX.)

Van de Sacramenten.

274. Wat zijn Sacramenten?

„Zijn teekenen van het verbond tusschen God en hen, die gelooven in Christus, of zegelen van de rechtvaardigheid des geloofs.

275. Zeg dit duidelijker!

Sacramenten zijn ceremoniën van God ingesteld en toegevoegd aan de belofte der genade, om door deze (ceremoniën) de in het Evangelie beloofde genade, dat is, de gemeenschap met Christus en alle Zijne weldaden, voor oogen te stellen, en om als met zichtbare panden en openbare getuigenissen te bevestigen, dat deze belofte allerzekerst toekomt en geldig zal zijn in eeuwigheid voor allen, die deze ceremoniën met een waar geloof gebruiken, en anderzijds, opdat degenen, die ze gebruiken zich zullen verbinden tot volharding in het ware geloof en de liefde tot God.

276. Biedt God dan aan en bevestigt Hij dezelfde weldaden in het Woord en de Sacramenten?

Volstrekt dezelfde. Want de teekenen des verbonds kunnen van geen andere zaken getuigen, dan die in het verbond zelf beloofd worden.

277. Waarom heeft God dan bij het Woord zichtbare teekenen gevoegd, daar Hij ons niets anders daarin aanbiedt en bevestigt dan in het Woord?

Ten eerste, en voornamelijk heeft Hij ons, wegens onze zwakte, op vele wijzen dezelfde zaken willen beloven en willen betuigen, dat zij ons toekomen; om en ons geloof te meer te bevestigen, en, terwijl het groeit⁴⁾, alle geestelijke gaven allengs voor ons te vermeerderen.

Ten tweede, opdat deze teekenen van de liefde jegens God en den naaste, tot welke (liefde) wij ons door het met God aangegane verbond hebben verplicht, door ons geheele leven ons zullen herinneren aan onzen plicht.

Ten derde, om teekenen van belijdenis⁵⁾ te zijn, die de Kerk van alle heidenen en secten onderscheiden.

Ten vierde, opdat het aandenken aan de weldaden van Christus zooveel te luisterrijker en duurzamer zal zijn en in het openbaar zal gevierd worden.

278. Maar daar de Sacramenten uitwendige en lichamelijke dingen zijn, hoe kunnen zij ons meerder zekerheid geven van de verkrijging van inwendige en geestelijke zaken?

Dit bewerken zij niet door de verdienste van het werk⁶⁾, noch door zekere kracht, die aan de elementen ingestort of verbonden zou zijn; maar omdat God door deze plechtige gebruiken, even waarachtig als door het Woord des Evangelies, gelijk door zichtbare woorden, Zijn genade aan ons belooft; en gewild heeft, dat zij zijn zichtbare en door Hemzelf openlijk overgeleverde panden voor ieder, die ze in het geloof gebruikt; en omdat de Heilige Geest door hen als door werktuigen⁷⁾ het geloof in de harten der uitverkorenen bevestigt.

R.

G. B.

4) en crescente.

5) ut sint notae confessionis.

6) operis merito.

7) organa.

ten is geplaatst. Er bestaat geen scheppel, dat niet in aard, bestaan en werking en in het verband, waarin het tot andere schepselen staat, gebonden is aan de wetten, de ordinantiën Gods.

Vele en veelsoortige wetten en welengroepen, aan het veelkleurige kosmische leven gesteld, zijn er te onderscheiden. Er zijn wetten voor de „natuur“, voor het denken, voor het zedelijk leven, het leven des geloofs enz. Toch zijn deze wetten in den grond één. Al het geschapene is immers geroepen om den Schepper van hemel en aarde te verheerlijken. Ten slotte is er maar één gebod: het gebod van de liefde Gods, die boven alles gaat.

De overweging van dit feit, dat God Zijn wet stelt over al wat door Hem geschapen is en dat dus al het geschapene onder die wet is geplaatst, leidde er van zelf toe de wet te noemen: de grens tusschen God en den kosmos. Voor misverstand moet bij dezen term evenwel ernstig worden gewaakt.

Het woord „grens“ moet hier n.l. vooral niet ruimtelijk worden opgevat. Dus b.v. zóó, dat God en de kosmos ieder een eigen „terrein“ zouden bezitten, waarop zij zouden „leven“ en waarbuiten zij zich nooit zouden bewegen!

We weten beter! God is alomtegenwoordig met Zijn almachtige kracht. Hij kan door niets worden ingesloten. God is in zijn wereld en werkt erin en draagt alles door het Woord Zijner kracht.

Als de jonge wijsbegeerte hier over grens spreekt, dan wil zij met dat woord alleen maar iets aanduiden, dat een scherpe, volstrekte onderscheiding mogelijk maakt tusschen de twee, die men onderscheiden wil. Hier dan tusschen God en Zijn geschapen kosmos.²⁵⁾

25) Dr D. H. Th. Vollenhoven; „Het Calvinisme“ enz.; p. 24/5.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 28, Groningen.)

Allerlei.

Er liggen nog zooveel brieven op antwoord te wachten, dat ik probeeren wil enkele, achtereen, volgens, heel kort te beantwoorden.

Iemand vroeg mij zijn heele schrijven in „De Reformatie“ op te nemen. Ik wil graag, dat men dit aan mij overlaat. Soms kan dat noodig zijn; maar het is dat niet altijd. Als ik het voor het verstaan der zaak noodig oordeel zal ik het doen; in het andere geval moet men mij, ter wille van de ruimte, vrijheid laten, dat ik zooveel opneem als ik noodig acht.

A. Kan een kind van een moeder, die dooplid is terwijl de vader behoort tot de Roomsche Kerk, beschouwd worden als een kind des Verbonds?

De opvatting van onze Kerken daarover is deze: Iemand wordt gedoopt, omdat hij behoort binnen het Verbond.

Zoolang iemand dus, als gedoopte, door de Kerk nog niet is „afgesneden“, wordt hij of zij nog gezien als te staan binnen het Verbond.

Maar als zulk een dan een kind krijgt, is natuurlijk ook dat kind in het Verbond geboren en heeft daardoor recht op den doop.

Aangezien een gedoopte, die nog geen belijdenis deed, echter een onmondig lid is, kan hij (zij) niet de verplichtingen, die in het laten doopen van zijn kind liggen opgesloten, op zich nemen.

Vandaar, dat men in zulke gevallen wel eens getuigen laat optreden, die zich verbinden (zooveel hun dat mogelijk is) voor een christelijke opvoeding van het kind zorg te zullen dragen.

Over die quaestie schrijven wij nu niet verder.

Waar het, bij de beantwoording van uw vraag op aan komt is dit: „zoolang een ouder wordt gezien als te staan binnen het Verbond, wordt ook het kind verbonds-kind geacht te zijn.“

B. Als een klein kind sterft, en dat kind gaat naar den hemel, hoe moeten wij ons dat kindje dan voorstellen: nog als kind of als volwassene?

Wij weten er heel weinig van hoe het er in den hemel uitziet en hoe het éénmaal op de nieuwe aarde wezen zal.

Het komt mij voor, dat, wanneer een kind sterft en naar den hemel gaat, dat kind, op hetzelfde oogenblik, als in een punt des tijds, tot volle ontwikkeling komen zal.

Het is toch ondenkbaar, dat er hemelbewoners zouden zijn, die nog niet eens tot oordeel des onderscheids zouden zijn gekomen?

Zij zouden immers hun plaats in de genefing, de kennis en het dienen van God niet kunnen innemen?

Datzelfde geldt ook van het Nieuwe Jeruzalem. Alles, wat hier nog in den knop is, zal daar tot vollen bloei zijn gekomen.

God staat boven de wet. Hij stelt en handhaaft die. Alles wat niet-God is, is aan die wet onderworpen en moet daaraan gehoorzaam zijn en blijft er, ook bij ongehoorzaamheid, toch altijd aan onderworpen! Dit nu wil de calvinistische wijsbegeerte zeggen als zij spreekt over de wet als grens tusschen God en het geschapene.

Dat juist bij de aanduiding van het alles-beheerschende onderscheid tusschen God en het geschapene de wet op den voorgrond wordt geschoven, geschiedt vooral, omdat aan alle wijsgeerige stelsels een bepaalde opvatting van die wet ten grondslag ligt — of de ontwerpers er zich van bewust zijn of niet. Iedere wijsbegeerte gaat dus van een wets-idee uit. En bij de beoordeling van een wijsgeerig systeem moet vóór alles gevraagd: hoe denkt het zich die wet tusschen God en Zijn wereld? Handhaaft het die wet? En zoo ja: „plaatst“ het die wet dan wel daar waar ze hoort? Naar die wetsidee kan ieder systeem het scherpst worden getypeerd.

De term „wetsidee“, zoo schrijft Prof. Dooyeweerd, „werd door mij gevormd, toen ik bijzonder getroffen was door het feit, dat zoowel de groote stelsels der antieke als der middeleeuwsche wijsbegeerte en niet minder enkele groote stelsels der moderne filosofie (als dat van Leibniz) uitdrukkelijk het wijsgeerig denken oriënteerden aan de idee eener goddelijke wereldorde, die als lex aeterna (eeuwige wet — C. V.), harmonia praestabilita (van te voren vastgestelde harmonie tusschen alle „substanties“, waarin deze tot elkander staan — C. V.) enz. werden gekwalificeerd.“²⁶⁾

De wetsidee — en een wets-idee geeft tegelijk en als vanzelf een idee van het onderworpen-

POPULAIR-WETEN - SCHADDELIJKE SCHETSEN

In Kuiper's lijn.

IV.

a. Het onderscheid tusschen God en al het geschapene.

Met grooten nadruk schuift de wijsbegeerte der wetsidee de waarheid naar voren, dat er een diep en nooit weg te werken onderscheid is tusschen den Levenden God en alles wat door Hem geschapen is.

Deze scherpe onderscheiding is de hoofdonderscheiding, waarvan zij uit wil gaan. Iedere verandering van deze onderscheiding is een wortelovertrekking, die, eenmaal begaan, allen verderen filosofischen arbeid tot één groote zonde maakt en haar a-priori tot onvruchtbaarheid doemt.

Dat onderscheid tusschen den Almachtigen God en den door Hem geschapen kosmos kan op verschillende manieren worden aangeduid. B.v.: God is de Schepper, de kosmos is het geschapene; God is zelfgenoegzaam, de kosmos is onzelfgenoegzaam, d.w.z. geheel afhankelijk van zijn Maker; God is eeuwig, de geschapen wereld is in den tijd, enz.

Al deze typeeringen van het onderscheid tusschen God en het door Hem geschapene handhavend en tot volle gelding brengend, teekent de genoemde wijsbegeerte toch vóór alles dat onderscheid als dat van den Souverein, Die alle wetten aan zijn wereld eenmaal stelde en sindsdien altijd handhaaft en de geschapen wereld, die onder die wet-

Wat er het vrede srijdt.

Daar we verdervend wereld zul Om dat de wereld

Hoe zou recht, alle

Dan zou Maar di

uit dit be

kening va

„Men 2

der ven

ligheid

Dit is de

precies he

Zeker m

kinderen

Zeker n

leuwin s

Calvin

alleen een

tijds godd

vroom en

Zeer zek

dat heel h

zijn; maar

mag men

gedeelte ti

Dat zull

MEZEN

treffende, aan
(Groningen.)

op antwoord te
kele, achtereens
len.
chrijven in „De
graag, dat men
tal noodig zijn,
k het voor het
sal ik het doen
j, ter wille van
zooveel opneem

moeder, die
behoort tot
uwd worden
arover is deze
behoort binnen

door de Kerk
of zij nog gezien

d krijgt, is na
ind geboren en
op.

geen belijdenis
is, kan hij (zij)
laten doopen
zich nemen.
allen wel eens
verbinden (zoo-
een christelijke
zullen dragen
nu niet verder
van uw vraag
een ouder
binnen het
d verbonds-

erft, en dat
hoe moeten
stellen: nog
? het er in den
op de nieuwe

een kind sterft
l, op hetzelfde
tijds, tot volle

hemelbewoners
ot oordeel des
?

n de genieting,
d niet kunnen

we Jeruzalem.
p is, zal daar

elt en hand-
s, is aan die
araan gehoor-
zaamheid,
u wil de calvi-
j spreekt over
het geschapene

et alles-beheer-
en het gescha-
rdt geschoven,
rijgeerige stel-
wet ten grond-
ch van bewust
it dus van een
eeling van een
gevraagd: hoe
God en Zijn
? En zoo ja:
waar ze hoort?
-systeem het

Prof. Dooye-
in ik bijzonder
wel de groote
euwsche wijs-
te stelsels der
Leibniz) uit-
oriënteerden
dorde, die als
monia praes-
harmonie tus-
e tot elkander
valificeerd." 29)
geeft tegelijk
erworpen-

erte der Wets-

Wat er in Jesaja 11 staat, in de teekening van het vrede-rijk, is daarmee in het geheel niet in strijd.

Daar wordt ons geleerd, dat alle verwoestende, verdervende machten uit schepping en menschenwereld zullen zijn weggenomen.

Om dat te teekenen gaat de profeet uit van de wereld zooals wij die nu kennen.

Hoe zou het er hier uitzien als alle verniel-zucht, alle moordzucht, alle kwaadheid wegviel?

Dan zouden ge krijgen, wat Jesaja 11 ons teekent.

Maar daarmee is niet gezegd, dat elk trekje uit dit beeld moet worden gezien als reële teekening van het Nieuwe Jeruzalem.

„Men zal nergens leed doen of verderven op gansch den berg Mijner Heilichheid.”

Dit is de profetie. Maar welke gestalte die wereld precies hebben zal, daarover gaat het hier niet. Zeker mag men hier niet uit afleiden, dat daar kinderen en zuigelingen zullen zijn.

Zeker mag men er niet uit afleiden, dat os en leeuwinstroo zullen eten.

Calvijn heeft het niet goed voor als hij hierin alleen een beeldspraak ziet, die ons zegt, dat eertijds goddelooze en onhandelbare menschen nu vroom en zachtzinnig zijn geworden.

Zeer zeker wil de Heilige Schrift ons ook leeren dat heel het creatuur van bederf en vloek vrij zal zijn; maar hoe het er precies uit zal zien, dat mag men nooit uit een dergelijk profetisch Schriftgedeelte trachten af te leiden.

Dat zullen wij later wel zien.

...

C. Iemand vroeg: „Bij de mededeeling aan de gemeente, dat, door één of meer, voor den kerkeraad belijdenis des geloofs werd afgelegd, wordt niet altijd dezelfde formule gebruikt. Soms zegt men:

„Door den Kerkeraad zijn onderzocht en toegelaten tot het doen van openbare belijdenis van hun geloof, die en die.”

In een andere kerk zegt men eenvoudig: „Toegang tot het Heilig Avondmaal hebben gevraagd, die en die.”

Welke van die twee formules is de beste?

De broeder (br. Both uit Gorcum) meent, dat de eerste formule de beste is, ja, dat de laatste formule zelfs niet juist is.

Hij grondt deze zienswijze hierop:

„Belijdenis doen,” zegt hij, „is een daad. De vier vragen, die bij de openbare belijdenis gesteld worden, beginnen met: Verklaart gij? Geloofst gij? Betuigt gij? Beloofst gij? Dat zijn daden.

En de inleiding tot de vragen luidt: „Gij zijt hier gekomen om voor God en Zijne gemeente belijdenis te doen van uw geloof, ten einde alzoo toegang te erlangen (d.w.z. verkrijgen, verwerven, bekomen) tot het Heilig Avondmaal.”

Door het doen van openbare belijdenis vraagt men dus niet om toegang tot het Heilig Avondmaal, maar wij verkrijgen daartoe toegang. En niet alleen dit, maar wij mogen antwoorden bij den doop, wij mogen als manslidmaten onze stem uithbrengen bij beroeping van een predikant, of bij verkiezing van ambtsdragers. In 't kort, wij deelen door onze afgelegde belijdenis in de volle rechten van Christus' Kerk.

zijn-aan-die-wet — is „inderdaad het centrale criterium ter principieele onderscheiding van de verschillende standpunten en stroomingen in de wijsbegeerte. In de wetsidee loopt de grenslijn tusschen de immanentie-philosophie in al haar schakeeringen en het Christelijk transcendentie-standpunt in de wijsbegeerte.” 27)

Wanneer dus gesproken wordt van „de wijsbegeerte der wetsidee” dan wordt die wijsbegeerte bedoeld, die de wet Gods aanvaardt, daar waar God Zelf die plaats, n.l. als de grens tusschen Zich en al wat Hij gemaakt heeft. Een wijsbegeerte, die zichzelf nu aan die wet zoo absoluut mogelijk onderwerpt en alle andere filosofieën aan deze wetsidee toetst.

...

Hoe dacht nu Dr A. Kuyper over deze dingen? Men zal lang moeten zoeken naar iemand, die niet zoo grooten, profetischen ernst de grens tusschen God en Zijn wereld heeft gehandhaafd. Zijn magistrale rede „De Verflauwing der grenzen” is één vlammend protest tegen de zonde zijner en onzer eeuw: de zonde der grensverdoezeling.

Zijn visionair woord heeft nog volle actualiteit. „Tusschen God en wereld — zoo zei Kuyper — ligt de scherpste grenslijn: die lijn, met wier wegneming alle overige grenslijnen tot schaduwlĳnen verflauwd worden. Immers alle onderscheid in ons bewustzijn, ja, het vermogen zelf van ons bewustzijn, om te onderscheiden, wortelt ten leste in deze primordiale tegenstelling. Denk u haar weg, en het wordt nacht: een nacht bij wier schaduwwachtige donkerheid alles aan uw horizont zich in één vaal grijs oplost.” 28)

27) Idem; p. 59.

28) Dr A. Kuyper, „De Verflauwing der Grenzen”; Amsterdam, J. A. Wormser, 1892; p. 16/17.

Belijdenis doen is dus zeker een actieve daad, die ook hierin zal blijken, dat wij zooveel ons mogelijk is den kerkedienst onderhouden en den armen christelijke handreiking doen.”

Tot zoover deze broeder.

Het komt mij voor, dat hij, al zegt hij overigens wel ware dingen, in de quaestie, waarover het hier gaat zich toch inderdaad vergist.

Waar gaat het bij het belijdenis doen om?

Inderdaad om het toegang krijgen tot het Heilig Avondmaal.

God geeft aan Zijn Bondsvolk twee sacramenten als teekenen en zegelen van het Verbond der genade: doop en avondmaal.

In wezen zijn deze twee sacramenten dezelfde.

Toch is er eenig verschil.

In den doop zijn wij lijdelijk. Daarom kan een klein kind reeds gedoopt worden.

In het Avondmaal zijn wij actief.

Daarom kunnen wij niet eer Avondmaal houden dan nadat wij tot onderscheid van jaren zijn gekomen.

Nu bestaat de droeve mogelijkheid, dat een bondskind, bij het opgroeien, het Verbond niet aanvaardt, maar vertreedt.

Indien hij dat doet en hij zou toch Avondmaal houden, dan zou hij het sacrament ontheiligen.

Nu heeft de kerkeraad, met de gemeente, tegen de ontheiliging van het Verbond te waken.

Daarom mag een bondeling, die tot onderscheid van jaren gekomen is, niet maar zóó tot het Avondmaal des Heeren komen.

Hij moet zich daartoe eerst onderwerpen aan de controle (om het zoo eens te zeggen) van kerkeraad en gemeente.

Daartoe komt hij bij den Kerkeraad en zegt: „Broeders, ik zou wel toegang tot het Avondmaal willen hebben.”

En dan moet de kerkeraad onderzoeken of deze broeder of zuster inderdaad het Verbond heeft aanvaard. Daartoe neemt de kerkeraad hem (haar) belijdenis af en geeft hij zich rekenschap van zijn (haar) wandel.

Maar daarmee zijn wij er niet.

Ook de gemeente moet mee oordeelen of deze bondeling tot het Avondmaal kan worden toegelaten.

Als dus de kerkeraad van oordeel is, dat hij of zij, die zich bij hem heeft aangemeld, toegang kan worden verleend, dan doet hij mededeeling van zijn (haar) naam aan de gemeente.

Waar toe dient dat mededeelen van die namen alzoo?

Hier toe, dat de gemeente ook haar oordeel over de genoemden zal kunnen vormen.

Inderdaad komt die mededeeling hierop neer: „Gemeente, deze menschen hebben toegang gevraagd tot het Heilig Avondmaal; wat dunkt u, kan hun die toegang worden verleend?”

En als dan de gemeente geen bezwaren maakt, dan doen zij, die aan de gemeente werden voorgesteld, straks openbare belijdenis, opdat de gemeente, die over hun wandel heeft geoordeeld, nu ook uit hun mond hoore, dat zij inderdaad het verbond aanvaard hebben.

Nu kan zij rustig en dankbaar straks deze broeders en zusters aan tafel zien schikken.

De formule door br. B. afgekeurd beantwoordt

„Met een Hebreuwsch woord draagt God in de Heilige Schrift het praedicaat van Ham m a b d i l, omdat Hij het is, die eerst tusschen Zichzelf en het creatuur, en dienvolgens over heel het erf van het creatuurlijke lijnen trok. Lijnen van ordinantie; lijnen van begrenzing; lijnen van onderscheiding; lijnen van scheiding; lijnen van tegenstelling.” 29)

Het is de groote zonde van het Pantheïsme, dat het die „scherpe grenslijn” tusschen God en creatuur verdoezelt. „Juist deze wortel-tegenstelling, moeder aller creatuurlijke tegenstelling, begint elke pantheïst met te loochenen.” „Neen, niet in den beginne, want een begin was er niet; niet geschapen, want de wereld is eeuwig; en niet hemel en aarde, want uw Jenseits is een droombeeld. De drie diepst uitgesneden grondlijnen onzer onderscheiding alzoo met een strek uitgewischt en verflauwd; ja weggenomen alle grens tusschen God en wereld, tusschen tijd en eeuwigheid, tusschen wat hier is en wat ginds.” 30)

Er is, zoo schrijft Kuyper ergens anders, tusschen God en mensch „een absolute grens gesteld, en die grens ligt op al het geschapene vanzelf geteekend door den gouden zoom van de eigen majesteit des Heeren Heeren”.

De handhaving van deze grens is „de hoofdzake van alle ware religie”. Die hoofdzake immers bestaat hierin, „dat God waarlijk God blijve en de mensch nooit iets anders dan een nietig mensche zij.” En „alle zonde” ligt juist hierin, dat men God en mensch „op eenigerhande wijs poogt te vermengen.” 31)

29) Idem, p. 8.

30) Idem, p. 17.

31) Dr A. Kuyper, „IJzer en Leem”, Amsterdam, J. H. Kruyt, 1885; p. 11. Vgl.: „E Voto” I, p. 150; „Er ligt alzoo tusschen den Heere HEERE, die eeuwig is, en zijn schepsel, dat hoe hoog ook, gestadig verandert, een kloof,

dus ten volle aan de bedoeling, die deze afkondiging heeft.

Natuurlijk is belijdenis doen een daad. Maar dat wordt door deze formule allerminst ontkend.

Deze formule bedoelt alleen aan de gemeente de gelegenheid te geven haar taak met betrekking tot het heilighouden van het sacrament te volbrengen, om zoo aan de genoemde broeders en zusters den weg tot de daad van de openbare belijdenis te openen.

Natuurlijk kan de eerste formule ook wel gebruikt worden. Zakelijk beteekenen beide formules precies hetzelfde.

De eerste formule kunt ge aldus omschrijven:

„Die en die hebben toegang gevraagd tot het Heilig Avondmaal; wij, als kerkeraad hebben geen bezwaar dien toegang te verleen; maar nu, gemeente, hoe is uw oordeel daarover?”

In de tweede formule wordt verondersteld, wat in de eerste formule met zooveel woorden wordt gezegd, maar daarin wordt duidelijker tot uitdrukking gebracht de bedoeling om het oordeel der gemeente over de vraag om toegang tot het Avondmaal.

En nog eens, daar gaat het hier om.

Ik zou zeggen, dat het hier in elk geval niet geldt een zaak, waarover men in de gemeente eenige moeilijkheid zou mogen hebben.

D. v. D.

VROUWENVRAGEN

Over Vrouwenzending.

Vandaag noodig ik u allemaal bij me op bezoek. Ja zeker, al m'n lezeressen. De gemakkelijke stoelen staan klaar en bij den lekkersten banket-lakker van de stad (het is een gereformeerde, hoor!) heb ik de koekjes laten halen: heerlijk-ge-vulde turfjes, knappende boterkoekjes, en kaas-bolletjes voor wie toevallig juist aan een vernage-ringskuur bezig is. Want ik heb graag, dat er niemand thuis blijft; de zaak, die ons samenroept, is te belangrijk.

Wat het dan toch is, waarover we samen moeten praten?

Herinnert u zich nog den vreugdigen Meisjes-bonds-dag van het vorige jaar, toen meer dan acht-duizend gereformeerde meisjes de groote Nenyto-hal te Rotterdam vulden? Dat was een heel bij-zondere toogdag; bijzonder door het samenzijn, allen tegelijk; in die ééne groote zaal; bijzonder door den jubileumglans van het 20-jarig bestaan; bijzonder ook nog om iets anders.

Want de meisjes hebben dit vierde lustrum wel op heel aparte wijze gevierd. Zóó sympathiek, zóó echt christelijk, dat het ons, ouderen, beschamen moet.

Máanden voor den Pinkstermaandag zijn ze aan het sporen gegaan. Op alle kleine en groote plaat-sen, waar Gereformeerde meisjes wonen, vanaf het Friesche Paesens tot aan het Zeeuwsche Axel, stond op de vereenigingstafel de bus en elke week gingen in die bus de centen, de halve stuivers, misschien eens een enkel dubbeltje, voor de jubi-

De grens wordt, zooals Kuyper zegt, bepaald door de eigen majesteit, d.w.z. de souvereiniteit des Heeren HEEREN. 32) Die Souvereiniteit gaat over al het geschapene. Al wat bestaat dankt zijn aanzijn aan die Souvereiniteit en is en blijft er in ieder opzicht aan onderworpen.

Nader die Souvereiniteit analyseerend betoogt Dr Kuyper, dat daarin ligt vierderlei moment. 1e De Souverein heeft dat waarover Hij Souverein is in absoluut bezit.

2e Hij heeft het gemaakt naar eigen goedvinden.

3e Ook de grondstoffen voor zijn maaksel riep Hij vrijwillig in het leven.

4e Hij bepaalde de wetten, die de aan Zijn Souvereiniteit onderworpen schepselen in hun werking beheerschen en in hun onderlinge verhouding regelen zouden. 33)

God de Souverein staat dus tot zijn geschapen wereld in een betrekking van:

1e Absoluut Bezitter tot bezitting;

2e Schepper-in-vrijmacht tot schepsel;

3e Wetgever in absoluten zin tot dat wat onder die wet staat.

Wanneer nu Dr Kuyper eerst met klem betoogt, dat er een grens is tusschen God en Zijn geschapen wereld en daarna op bovengenoemde wijze die grens teekent, dan wijst hij dus ook met nadruk op het grenskarakter der wet Gods. God stelde de wetten en handhaaft die en de schepselen zijn aan die wetten onderworpen.

H.

C. V.

een scheiding, een grenslijn, en alle godsvrucht en alle aanbidding eisch, dat het menschenkind deze grenslijn stipt zal eerbiedigen”. Vgl. ook: p. 97, 204, 343, 353, 357; II, p. 15, 204.

32) Dr Kuyper zegt b.v. in zijn: „E Voto”; I, p. 73: „Zijn zonde was „tegen de hoogste majesteit Gods” of gelijk wij meestal zeggen, tegen de Souvereiniteit van den Heere HEERE bedreven”.

33) Dr A. Kuyper; „Ons Program” (met Bijlagen), Amsterdam, J. H. Kruyt; 1879; p. 67.